

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

12 ianuarie 2023*

„Trimitere preliminară – Directiva (UE) 2015/2302 – Articolul 14 alineatul (1) – Pachete de servicii de călătorie și servicii de călătorie asociate – Executarea unui contract privind un pachet de servicii de călătorie – Răspunderea organizatorului în cauză – Măsuri de combatere a răspândirii globale a unei boli infecțioase – Pandemia de COVID-19 – Restricții adoptate la locul de destinație și la locul de reședință al călătorului în cauză, precum și în alte țări – Neconformitate a serviciilor furnizate în cadrul pachetului în cauză – Reducere adecvată a prețului respectivului pachet”

În cauza C-396/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landgericht München I (Tribunalul Regional din München I, Germania), prin decizia din 18 mai 2021, primită de Curte la 29 iunie 2021, în procedura

KT,

NS

împotriva

FTI Touristik GmbH,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna A. Prechal (raportoare), președintă de cameră, doamna M. L. Arastey Sahún și domnii F. Biltgen, N. Wahl și J. Passer, judecători,

avocat general: doamna L. Medina,

grefier: domnul D. Dittert, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 iunie 2022,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul ceh, de S. Šindelková, M. Smolek și J. Vlácil, în calitate de agenți;
- pentru guvernul francez, de A. Daniel și A. Ferrand, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

- pentru guvernul finlandez, de H. Leppo, în calitate de agent;
 - pentru Comisia Europeană, de B.-R. Killmann, I. Rubene și C. Valero, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 15 septembrie 2022,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 14 alineatul (1) din Directiva (UE) 2015/2302 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate, de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 și a Directivei 2011/83/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 90/314/CEE a Consiliului (JO 2015, L 326, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doi călători, KT și NS (denumiți în continuare „reclamanții din litigiul principal”), pe de o parte, și un operator de turism, FTI Touristik GmbH, pe de altă parte, în legătură cu o reducere a prețului unui pachet de servicii de călătorie solicitată ca urmare a restricțiilor care au fost impuse la locul de destinație al acestor doi călători pentru combaterea răspândirii pandemiei de COVID-19, precum și ca urmare a întoarcerii anticipate a acestora la locul lor de plecare.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (31) și (34) ale Directivei 2015/2302 au următorul cuprins:

„(31) De asemenea, călătorii ar trebui să aibă posibilitatea de a rezilia contractul privind pachetul de servicii de călătorie în orice moment înainte de începerea executării pachetului, în schimbul plății unui comision de reziliere adecvat și justificabil, ținând cont de economiile de costuri previzibile și de venitul din desfășurarea alternativă a serviciilor de călătorie. De asemenea, călătorii ar trebui să aibă dreptul de a rezilia contractul privind pachetul de servicii de călătorie fără plata unui comision de reziliere, în cazul în care circumstanțe inevitabile și extraordinare afectează în mod semnificativ executarea pachetului. Acestea pot include, de exemplu, războaie, alte probleme grave de securitate precum terorismul, riscuri semnificative pentru sănătatea umană precum epidemia unei boli grave în locul de destinație al călătoriei sau dezastre naturale precum inundațiile, cutremurele sau condițiile meteorologice care fac imposibilă deplasarea în condiții de siguranță către destinație, astfel cum s-a convenit în contractul privind pachetul de servicii de călătorie.

[...]

(34) Este oportun să se stabilească norme specifice cu privire la măsurile reparatorii în cazul neconformității în executarea contractului privind pachetul de servicii de călătorie. Călătorul ar trebui să aibă dreptul de a primi soluții la problemele cu care se confruntă, iar atunci când o parte semnificativă a serviciilor de călătorie incluse în contractul privind pachetul de servicii de călătorie nu poate fi furnizată, călătorului ar trebui să i se propună servicii alternative corespunzătoare. În cazul în care organizatorul nu remediază neconformitatea într-un termen rezonabil stabilit de către călător, călătorul ar trebui să o poată face el însuși și să ceară rambursarea cheltuielilor necesare. În anumite cazuri, nu ar trebui să existe necesitatea de a se preciza un termen, mai ales în cazul în care este necesară o remediere imediată. Acest lucru s-ar aplica, de exemplu, atunci când, din cauza întârzierii unui autobuz furnizat de către organizator, călătorul trebuie să ia un taxi ca să ajungă la zborul său la timp. Călătorii ar trebui, de asemenea, să aibă dreptul la reducerea prețului, rezilierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie și/sau despăgubiri pentru daunele suferite. De asemenea, despăgubirile ar trebui să acopere și daunele imateriale, de exemplu despăgubiri pentru pierderea posibilității de a se bucura de călătorie sau de vacanță din cauza unor probleme grave în executarea serviciilor de călătorie relevante. Călătorul ar trebui să fie obligat să informeze organizatorul fără întârziere, ținând cont de circumstanțele cazului, în legătură cu orice neconformitate pe care o constată pe parcursul executării unui serviciu de călătorie inclus în contractul privind pachetul de servicii de călătorie. Nerespectarea acestei obligații poate fi luată în considerare atunci când se stabilește reducerea adecvată a prețului sau despăgubirea daunelor, în cazul în care o astfel de notificare ar fi evitat sau redus daunele.”

4 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Obiect”, prevede:

„Scopul prezentei directive este de a contribui la funcționarea corespunzătoare a pieței interne și la asigurarea unui nivel ridicat și cât se poate de uniform de protecție a consumatorilor prin apropierea anumitor aspecte ale actelor cu putere de lege și ale actelor administrative ale statelor membre referitoare la contractele încheiate între călători și comercianți privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate.”

5 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

12. «circumstanțe inevitabile și extraordinare» înseamnă o situație care nu poate fi controlată de partea care invocă o astfel de situație și ale cărei consecințe nu ar fi putut fi evitate chiar dacă s-ar fi luat toate măsurile rezonabile;

13. «neconformitate» înseamnă neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a serviciilor de călătorie incluse într-un pachet;

[...]”

6 Articolul 13 din aceeași directivă, intitulat „Răspunderea pentru executarea pachetului”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că organizatorul este răspunzător de executarea serviciilor de călătorie incluse în contractul privind pachetul de servicii de călătorie, indiferent dacă aceste servicii urmează să fie furnizate de organizator sau de un alt furnizor de servicii de călătorie.

[...]

(2) Călătorul îl informează fără întârzieri nejustificate pe organizator, ținând cont de circumstanțele cazului, în legătură cu orice neconformitate pe care o constată pe parcursul executării unui serviciu de călătorie inclus în contractul privind pachetul de servicii de călătorie.

(3) Dacă oricare dintre serviciile de călătorie nu se execută în conformitate cu contractul privind pachetul de servicii de călătorie, organizatorul remediază neconformitatea, cu excepția cazului în care:

(a) este imposibil sau

(b) implică cheltuieli disproporționate, ținând cont de anvergura neconformității și de valoarea serviciilor de călătorie afectate.

Dacă organizatorul, în conformitate cu primul paragraf litera (a) sau (b) din prezentul alineat, nu remediază neconformitatea, se aplică articolul 14.

[...]”

7 Articolul 14 din Directiva 2015/2302, intitulat „Reducerea prețului și despăgubiri”, prevede:

„(1) Statele membre asigură dreptul călătorului de a beneficia de o reducere corespunzătoare a prețului pentru orice perioadă în care a existat o neconformitate, cu excepția cazului în care organizatorul dovedește că neconformitatea este imputabilă călătorului.

(2) Călătorul are dreptul de a primi despăgubiri adecvate din partea organizatorului pentru orice daune pe care le suferă ca urmare a unei neconformități. Despăgubirea se acordă fără întârzieri nejustificate.

(3) Călătorul nu are dreptul la despăgubiri pentru daune în cazul în care organizatorul dovedește că neconformitatea este:

(a) imputabilă călătorului;

(b) imputabilă unei părți terțe care nu are legătură cu furnizarea serviciilor de călătorie incluse în contractul privind pachetul de servicii de călătorie și este imprevizibilă sau inevitabilă sau

(c) cauzată de circumstanțe inevitabile și extraordinare.

[...]”

Dreptul german

8 Articolul 651i din Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „BGB”) prevede:

„(1) Operatorul de turism trebuie să furnizeze călătorului pachetul de servicii de călătorie fără neconformități.

(2) Pachetul de servicii de călătorie este fără neconformități atunci când prezintă caracteristicile convenite. În măsura în care caracteristicile nu sunt convenite, pachetul de servicii de călătorie este fără neconformități:

1. atunci când este de natură să asigure serviciile prevăzute în temeiul contractului sau, în caz contrar,
2. atunci când este de natură să asigure serviciile obișnuite și prezintă o caracteristică comună pachetelor de servicii de călătorie de același tip și la care călătorul se poate aștepta având în vedere tipul pachetului de servicii de călătorie.

Există de asemenea o neconformitate a călătoriei atunci când operatorul de turism nu asigură serviciile de turism sau le asigură cu o întârziere nerezonabilă.

(3) Atunci când pachetul de servicii de călătorie prezintă neconformități, călătorul are posibilitatea, în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții și în lipsa unor dispoziții contrare:

[...]

6. să se prevaleze de drepturile care decurg dintr-o reducere a prețului călătoriei (articolul 651m)

[...]

[...]”

9 Articolul 651m din BGB prevede:

„Pentru durata neconformităților călătoriei, prețul călătoriei se reduce. În cazul unei reduceri, prețul călătoriei trebuie diminuat în proporția care ar fi existat între valoarea reală pe care ar fi avut-o la momentul încheierii contractului și valoarea pachetului de servicii de călătorie fără neconformități. Dacă este necesar, reducerea trebuie stabilită prin intermediul unei estimări.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

10 La 30 decembrie 2019, reclamantul din litigiul principal a cumpărat de la FTI Touristik un pachet de servicii de călătorie care cuprindea, pe de o parte, un zbor dus-întors între Germania și Gran Canaria (Spania) și, pe de altă parte, o ședere pe această insulă pentru perioada cuprinsă între 13 și 27 martie 2020. Reclamantul din litigiul principal a putut pleca spre locul de destinație astfel cum a fost prevăzut.

11 Cu toate acestea, la 15 martie 2020, autoritățile spaniole au luat măsuri pe întreg teritoriul spaniol pentru a combate răspândirea pandemiei de COVID-19, determinând printre altele închiderea plajelor din Gran Canaria și aplicarea unei interdicții de circulație pe această insulă. Prin urmare,

în hotelul în care erau cazați reclamanții din litigiul principal, clienții nu au fost autorizați să își părăsească camera decât pentru a lua masa, a fost interzis accesul la piscine și la șezlonguri, iar programul de divertisment a fost anulat. La 18 martie 2020, reclamanții din litigiul principal au fost informați că trebuiau să fie pregătiți să părăsească insula menționată în orice moment și, în ziua următoare, aceștia au trebuit să se întoarcă în Germania.

- 12 La întoarcerea lor, reclamanții din litigiul principal au solicitat FTI Touristik să le acorde o reducere de preț de 70 % din pachetul lor de servicii de călătorie, și anume un quantum de 1 018,50 euro. FTI Touristik a refuzat să le acorde această reducere de preț, apreciind că nu putea fi considerată răspunzătoare pentru ceea ce constituia un „risc general de viață”. În urma acestui refuz, reclamanții din litigiul principal au introdus o acțiune la Amtsgericht München (Tribunalul Districtual din München, Germania) pentru a beneficia de reducerea de preț menționată.
- 13 Prin hotărârea din 26 noiembrie 2020, această instanță a respins acțiunea, considerând că măsurile adoptate de autoritățile spaniole pentru a combate răspândirea pandemiei de COVID-19 erau măsuri de protecție a sănătății reclamanților din litigiul principal și că o asemenea protecție nu poate determina o „neconformitate” a pachetului lor de servicii de călătorie în sensul articolului 651i din BGB. Instanța menționată subliniază în această privință că operatorii hotelului în care au fost cazați reclamanții din litigiul principal au fost obligați să ia măsuri de protecție în privința clienților lor.
- 14 Reclamanții din litigiul principal au declarat apel împotriva acestei decizii la Landgericht München I (Tribunalul Regional din München I, Germania), instanța de trimitere. Această instanță apreciază că este adevărat că se poate aprecia că organizatorul unui pachet de servicii de călătorie poate fi considerat răspunzător în caz de neconformitate a serviciilor de călătorie vizate care rezultă din aplicarea măsurilor de protecție a sănătății ținând seama de răspunderea obiectivă a acestui organizator prevăzută la articolul 651i din BGB. Cu toate acestea, în timpul călătoriei reclamanților din litigiul principal, măsuri asemănătoare celor adoptate de autoritățile spaniole pentru a combate răspândirea pandemiei de COVID-19 au fost adoptate și în Germania, astfel încât măsurile impuse la locul de destinație al acestora ar putea fi considerate „împrejurări obișnuite” impuse în toată Europa ca urmare a respectivei pandemii, iar nu împrejurări excepționale proprii locului de destinație amintit.
- 15 Pe de altă parte, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă restricțiile astfel impuse puteau fi considerate ca făcând parte din „riscul general de viață” care exclude răspunderea organizatorului pachetului de servicii de călătorie în cauză. Ea invocă în această privință o hotărâre a Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) în care s-a statuat printre altele, în esență, că garanția contractuală în materie de călătorii poate fi limitată în ceea ce privește împrejurări care țin exclusiv de sfera personală a călătorului sau în care se materializează riscuri pe care călătorul trebuie să le suporte și în viața cotidiană. Prin urmare, călătorul ar trebui să suporte riscurile legate de o activitate care ține de „riscul general de viață” în cazurile în care nicio încălcare a unei obligații sau a oricărui alt fapt generator de răspundere nu este imputabilă organizatorului în cauză. Aceasta ar fi situația atunci când, independent de serviciile de călătorie prevăzute în pachet, călătorul are un accident la locul său de vacanță, se îmbolnăvește, este victima unei infracțiuni sau nu mai poate beneficia, pentru orice alt motiv personal, de restul acestor prestații.

- 16 Instanța de trimitere mai arată că, deși, după cum rezultă din considerentul (31) al Directivei 2015/2302, autorii acestei directive au menționat printre „circumstanțele inevitabile și extraordinare”, în sensul articolului 12 alineatul (2) din aceasta, „epidemia unei boli grave la locul de destinație”, se poate presupune că respectivii autori nu au avut în vedere situația unei pandemii.
- 17 În aceste condiții, Landgericht München I (Tribunalul Regional din München I) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Restricțiile privind existența unei boli infecțioase la destinația călătoriei constituie o neconformitate în sensul articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302 inclusiv atunci când, din cauza răspândirii globale a bolii infecțioase, astfel de restricții au fost impuse atât la locul de reședință al pasagerului, cât și în alte țări?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 18 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302 trebuie interpretat în sensul că un călător are dreptul la o reducere a prețului pachetului său de servicii de călătorie atunci când o neconformitate a serviciilor de călătorie incluse în pachetul său este cauzată de restricții care au fost impuse la locul de destinație al acestui călător pentru a combate răspândirea unei boli infecțioase și atunci când astfel de restricții au fost de asemenea impuse la locul de reședință al acestuia, precum și în alte țări din cauza răspândirii globale a acestei boli.
- 19 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, este necesar să se țină seama nu doar de termenii acesteia, ci, în egală măsură, de contextul său, de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte și, după caz, de geneza sa (Hotărârea din 18 octombrie 2022, IG Metall și ver.di, C-677/20, EU:C:2022:800, punctul 31, precum și jurisprudența citată).
- 20 În ceea ce privește, în primul rând, termenii articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302, această dispoziție prevede că statele membre asigură dreptul călătorului de a beneficia de o reducere corespunzătoare a prețului pentru orice perioadă în care a existat o neconformitate, cu excepția cazului în care organizatorul dovedește că neconformitatea este imputabilă călătorului respectiv.
- 21 Reiese astfel din termenii dispoziției menționate că dreptul călătorului menționat la o reducere a prețului pachetului său de servicii este supus unei condiții unice privind neconformitatea serviciilor de călătorie furnizate. Conform articolului 3 punctul 13 din Directiva 2015/2302, noțiunea de „neconformitate” înseamnă neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a serviciilor de călătorie incluse într-un pachet.
- 22 Rezultă că neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a serviciilor de călătorie este suficientă pentru a conferi călătorului în cauză dreptul de a obține o reducere a prețului pachetului său de la organizatorul care i-a vândut respectivul pachet. Cauza acestei neconformități, în special imputabilitatea sa organizatorului amintit, este lipsită de relevanță în această privință. Astfel, după cum a arătat și doamna avocată generală la punctul 17 din concluzii, constatarea unei neconformități este obiectivă, în sensul că nu necesită decât o comparație între serviciile cuprinse în pachetul călătorului în cauză și cele furnizate efectiv acestuia din urmă.

- 23 Termenii aceleiași dispoziții nu prevăd decât o singură excepție de la acest drept al călătorului care beneficiază de un pachet de servicii de călătorie, și anume atunci când neconformitatea este imputabilă acestuia. Ținând seama de semnificația clară a acestei excepții și de interpretarea strictă care trebuie dată oricărei excepții, excepția menționată nu poate viza alte situații decât cele în care neconformitatea este imputabilă acestui călător.
- 24 În consecință, din interpretarea literală a articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302 reiese că neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a serviciilor de călătorie cuprinse într-un pachet conferă călătorului în cauză un drept la o reducere de preț în orice împrejurări, cu excepția cazului în care această neexecutare sau această executare necorespunzătoare este imputabilă respectivului călător. Faptul că neconformitatea serviciilor de călătorie amintite este imputabilă organizatorului sau altor persoane decât călătorul menționat sau faptul că ea se datorează unor circumstanțe care scapă de sub controlul acestui organizator precum „circumstanțe inevitabile și extraordinare”, în sensul articolului 3 punctul 12 din Directiva 2015/2302, nu afectează, așadar, existența dreptului aceluiași călător la o reducere a prețului.
- 25 În ceea ce privește, în al doilea rând, contextul în care se înscrie articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302, este necesar să se observe că această dispoziție face parte din regimul de răspundere contractuală armonizat al organizatorilor de călătorii cu pachet de servicii de călătorie instituit la articolele 13 și 14 din directiva amintită, care intră sub incidența capitolului IV din aceasta, intitulat „Executarea pachetului”. Acest regim de răspundere se caracterizează printr-o răspundere obiectivă a organizatorului în cauză și printr-o definiție limitativă a situațiilor în care el se poate exonera de aceasta.
- 26 Astfel, articolul 13 din directiva menționată, intitulat „Răspunderea pentru executarea pachetului”, prevede la alineatul (1) că statele membre se asigură că organizatorul menționat este răspunzător de executarea serviciilor de călătorie incluse în contractul privind pachetul de servicii de călătorie, indiferent dacă aceste servicii urmează să fie furnizate de organizator sau de un alt furnizor de servicii de călătorie. Alineatul (3) al acestui articol prevede că, dacă oricare dintre serviciile de călătorie nu se execută în conformitate cu contractul privind pachetul de servicii de călătorie, organizatorul amintit trebuie în principiu să remedieze neconformitatea și, în situațiile în care nu o poate remedia, se aplică articolul 14 din aceeași directivă.
- 27 Articolul 14 din Directiva 2015/2302, intitulat „Reducerea prețului și despăgubiri”, conferă, pe lângă dreptul călătorului în cauză la o reducere a prețului, prevăzut la alineatul (1) al acestui articol, dreptul distinct al acestuia la o despăgubire, definit la alineatele (2) și (3) ale articolului menționat. Acest drept la o despăgubire de către organizatorul în cauză privește orice daună suferită de acest călător ca urmare a neconformității serviciilor de călătorie prestate, cu excepția cazului în care această neconformitate fie este imputabilă însuși călătorului respectiv, fie este imputabilă unei părți terțe care nu are legătură cu furnizarea serviciilor de călătorie în cauză și este imprevizibilă sau inevitabilă, fie este cauzată de „circumstanțe inevitabile și extraordinare”. Așa cum a arătat și doamna avocată generală la punctul 23 din concluzii, din structura articolului 14 din Directiva 2015/2302 rezultă că excepțiile de la dreptul la despăgubire sunt specifice acestui drept și nu pot fi transpuse dreptului de a beneficia de o reducere a prețului.
- 28 Interpretarea contextuală a articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302 confirmă astfel interpretarea literală a respectivei dispoziții din moment ce rezultă că aceasta din urmă se înscrie într-un regim de răspundere care concentrează răspunderea contractuală asupra organizatorului.

- 29 În ceea ce privește, în al treilea rând, obiectivul urmărit de Directiva 2015/2302, din articolul 1 din aceasta reiese că obiectivul menționat constă printre altele în asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor. Interpretarea literală a articolului 14 alineatul (1) din directiva amintită se coroborează, așadar, și cu interpretarea teleologică a acesteia. Astfel, un nivel ridicat de protecție a consumatorilor este asigurat prin faptul de a conferi călătorilor un drept la o reducere de preț în toate cazurile de neconformitate a serviciilor de călătorie prestate, indiferent de cauza și de imputabilitatea acestei neconformități, și prin faptul de a prevedea ca unică excepție de la acest drept situația în care neconformitatea menționată este imputabilă călătorului în cauză.
- 30 În sfârșit, în al patrulea rând, geneza Directivei 2015/2302 susține de asemenea interpretarea literală a articolului 14 alineatul (1) din aceasta. Astfel, după cum a observat doamna avocată generală la punctul 25 din concluzii, propunerea inițială a acestei directive prevedea aceleași excepții în ceea ce privește dreptul la o reducere a prețului pachetului și dreptul la despăgubire ale călătorului în cauză. În cursul procedurii legislative, excepțiile de la acest drept la o reducere a prețului au fost însă diferențiate de cele de la acest drept la despăgubire.
- 31 Așadar, rezultă din modul de redactare și din contextul articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302, precum și din obiectivul și din geneza directivei menționate că respectivul călător beneficiază de un drept la o reducere a prețului pachetului său în toate situațiile în care serviciile de călătorie prestate au fost neconforme, cu excepția unei singure situații, și anume cea în care această neconformitate este imputabilă călătorului în discuție. Călătorului amintit i se conferă astfel acest drept la o reducere de preț independent de aspectul dacă respectiva neconformitate este cauzată de „circumstanțe inevitabile și extraordinare” care scapă de sub controlul organizatorului în cauză.
- 32 În speță și sub rezerva unei verificări a cărei efectuare revine în sarcina instanței de trimitere, neconformitățile serviciilor de călătorie în discuție în litigiul principal se datorează unor măsuri sanitare adoptate la locul de destinație al reclamanților din litigiul principal pentru a combate răspândirea pandemiei de COVID-19.
- 33 Aceste măsuri sanitare nu pot, la fel cum nu poate nici faptul că au fost adoptate măsuri similare la locul de reședință al reclamanților din litigiul principal și în alte țări, să aducă atingere dreptului acestora de a beneficia de o reducere de preț, în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302. În special, problema dacă, așa cum arată instanța de trimitere, în primul rând, măsurile adoptate pentru combaterea răspândirii pandemiei de COVID-19 ar putea fi considerate nu împrejurări excepționale, ci împrejurări obișnuite, din moment ce au fost adoptate în multe alte țări și, în al doilea rând, aceste măsuri și consecințele lor fac parte din „riscul general de viață” pe care trebuie să îl suporte un călător, nu este relevantă pentru aprecierea dreptului acestuia din urmă la o reducere a prețului pachetului său, în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302.
- 34 Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctului 22 din prezenta hotărâre, constatarea unei neconformități a serviciilor furnizate necesită doar o comparație între serviciile cuprinse în pachetul călătorului în cauză și cele furnizate efectiv acestuia din urmă, în așa fel încât natura extraordinară sau obișnuită a circumstanțelor care însoțesc această neconformitate nu are incidență asupra acordării respectivului drept. În plus, deși restricțiile pe care autoritățile publice le impun acestui călător ca urmare a răspândirii globale a pandemiei de COVID-19 constituie un risc pentru acesta, neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a serviciilor de călătorie cuprinse în pachet cauzate de aceste restricții nu este totuși imputabilă călătorului menționat.

Or, după cum s-a arătat la punctul 23 din prezenta hotărâre, numai o asemenea imputabilitate poate exonera organizatorul în cauză de obligația sa de a acorda aceluiași călător o reducere a prețului pachetului său în caz de neconformitate a serviciilor furnizate.

- 35 Argumentația guvernului ceh potrivit căreia respectarea reglementării aplicabile la locul de destinație a călătoriei este o clauză implicită a oricărui contract privind un pachet de servicii de călătorie, astfel încât respectarea măsurilor restrictive adoptate de autorități la locul de destinație a călătoriei nu poate fi considerată o neconformitate a serviciilor furnizate, nu repune în discuție concluzia care figurează la punctul 31 din prezenta hotărâre. Astfel, deși este adevărat că respectarea unei asemenea reglementări se impune părților unui contract privind un pachet de servicii de călătorie independent de menționarea sa în respectivul contract și că această respectare de către organizator poate determina o neconformitate a serviciilor de călătorie prestate, această neconformitate nu este totuși, în orice caz, imputabilă călătorului în cauză, astfel încât el are dreptul la o reducere a prețului pachetului său. Nici faptul că respectiva neconformitate nu este imputabilă organizatorului în cauză nu este relevant din moment ce acest drept la o reducere de preț se întemeiază pe o răspundere obiectivă a acestuia din urmă, astfel cum s-a arătat la punctul 25 din prezenta hotărâre.
- 36 În cadrul aprecierii existenței unui drept la o reducere de preț, în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302, va reveni de asemenea instanței de trimitere sarcina de a lua în considerare următoarele elemente.
- 37 În primul rând, după cum reiese din coroborarea acestei dispoziții cu articolul 3 punctul 13 din Directiva 2015/2302, obligația organizatorului de a acorda o atare reducere de preț nu se apreciază decât în raport cu serviciile de călătorie cuprinse în contractul privind pachetul de servicii de călătorie care fac obiectul unei neexecutări sau al unei executări necorespunzătoare. Acest organizator nu este obligat să compenseze servicii pe care nu s-a angajat să le furnizeze. Contractul respectiv privind pachetul de servicii de călătorie limitează astfel această obligație a organizatorului menționat.
- 38 Ținând seama de obiectivul Directivei 2015/2302, care urmărește să garanteze un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, obligațiile organizatorului care rezultă dintr-un atare contract nu pot fi însă interpretate în mod restrictiv. Astfel, aceste obligații cuprind nu numai pe cele care sunt stipulate în mod explicit în contractul privind pachetul de servicii de călătorie, ci și pe cele asociate care decurg din scopul acestui contract (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 martie 2021, Kuoni Travel, C-578/19, EU:C:2021:213, punctul 45). În speță, va reveni instanței de trimitere sarcina de a aprecia, pe baza serviciilor pe care organizatorul în cauză trebuia să le furnizeze, în conformitate cu contractul privind pachetul de servicii de călătorie semnat cu reclamantii din litigiul principal, dacă, printre altele, închiderea piscinelor hotelului în cauză, lipsa unui program de divertisment în acest hotel, precum și imposibilitatea de a avea acces la plajele din Gran Canaria și de a vizita această insulă ca urmare a adoptării măsurilor luate de autoritățile spaniole pentru combaterea răspândirii pandemiei de COVID-19 ar putea constitui o neexecutare sau o executare necorespunzătoare a acestui contract de către respectivul organizator.
- 39 În al doilea rând, conform articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302, reducerea prețului pachetului în cauză trebuie să fie adecvată pentru întreaga perioadă de neconformitate. Aprecierea acestui caracter adecvat trebuie efectuată, la fel ca o constatare a unei neconformități, în mod obiectiv, ținând seama de obligațiile organizatorului în temeiul contractului privind pachetul de servicii de călătorie încheiat. Așadar, această apreciere trebuie să se întemeieze pe o

estimare a valorii serviciilor de călătorie cuprinse în pachetul în cauză care nu au fost executate sau care au fost executate necorespunzător, ținând seama de durata acestei neexecutări sau a acestei executări necorespunzătoare și de valoarea acestui pachet. Reducerea prețului pachetului menționat trebuie să corespundă valorii serviciilor de călătorie care sunt neconforme.

- 40 În al treilea rând, așa cum reiese din considerentul (34) și din articolul 13 alineatul (2) din Directiva 2015/2302, călătorul în cauză este obligat să îl informeze fără întârzieri nejustificate pe organizator, ținând cont de circumstanțele cazului, în legătură cu orice neconformitate pe care o constată pe parcursul executării unui serviciu de călătorie inclus în contractul privind pachetul de servicii de călătorie. Lipsa unei notificări poate fi luată în considerare în cadrul stabilirii reducerii prețului acestui pachet dacă respectiva notificare ar fi putut avea ca efect limitarea duratei neconformității constatate.
- 41 În speță, în măsura în care aceste cazuri de neconformitate sunt cauzate de măsurile adoptate de autoritățile spaniole pentru a combate răspândirea pandemiei de COVID-19, notificarea de către reclamantii din litigiul principal a respectivelor cazuri de neconformitate nu putea avea ca efect limitarea duratei acestora. Prin urmare, lipsa unei notificări nu poate fi luată în considerare în cadrul stabilirii acestei reduceri de preț.
- 42 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2015/2302 trebuie interpretat în sensul că un călător are dreptul la o reducere a prețului pachetului său de servicii de călătorie atunci când o neconformitate a serviciilor de călătorie incluse în pachetul său este cauzată de restricții care au fost impuse la locul său de destinație pentru a combate răspândirea unei boli infecțioase și atunci când astfel de restricții au fost de asemenea impuse la locul de reședință al acestuia, precum și în alte țări din cauza răspândirii globale a acestei boli. Pentru a fi adecvată, această reducere de preț trebuie să fie apreciată în raport cu serviciile cuprinse în pachetul în cauză și să corespundă valorii serviciilor a căror neconformitate a fost constatată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 43 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 14 alineatul (1) din Directiva (UE) 2015/2302 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate, de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 și a Directivei 2011/83/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 90/314/CEE a Consiliului

trebuie interpretat în sensul că

un călător are dreptul la o reducere a prețului pachetului său de servicii de călătorie atunci când o neconformitate a serviciilor de călătorie incluse în pachetul său este cauzată de restricții care au fost impuse la locul său de destinație pentru a combate răspândirea unei

boli infecțioase și atunci când astfel de restricții au fost de asemenea impuse la locul de reședință al acestuia, precum și în alte țări din cauza răspândirii globale a acestei boli. Pentru a fi adecvată, această reducere de preț trebuie să fie apreciată în raport cu serviciile cuprinse în pachetul în cauză și să corespundă valorii serviciilor a căror neconformitate a fost constatată.

Semnături